

FAQ's n.a.v. webinars:¹ Diplomafraude, meer dan een vals document

In samenwerking met: Inspectie van het onderwijs, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven en DUO

Datum: 10-12-2024

Versie: 1.0

Welke vormen van fraude komen voor?

Diplomafraude in de zorg kan zich op verschillende manieren voordoen. Hoewel mogelijk niet alle varianten in beeld zijn, zijn de meest voorkomende vormen:

- **Fraude tijdens het behalen van het diploma:** Hierbij gaat het om acties waarmee kandidaten een diploma proberen te verkrijgen zonder daadwerkelijk aan de eisen te voldoen. Dit omvat fraude bij examens, stages of vervalsing van EVC-certificaten (Erkenning van Verworven Competenties) om onterecht vrijstellingen te krijgen.
- **Fraude met identiteit:** Hierbij gebruikt iemand een valse of andermans identiteit om een diploma te behalen of voor te wenden dat ze een gekwalificeerd zorgprofessional zijn.
- **Vervalsing van documenten:** Denk hierbij aan vervalste diploma's of andere officiële documenten, zoals het digitale uittreksel uit "Mijn diploma's". Deze vervalsingen zijn te herkennen aan het ontbreken van de digitale echtheidskenmerken.
- **Fraude tijdens stages:** Dit betreft het onterecht aftekenen van stage-uren en opdrachten die niet zijn uitgevoerd of niet aan de gestelde eisen voldoen. Dit kan gebeuren door een bekende (bijvoorbeeld een medewerker of zzp'er) of een onbekende die valselyk handtekeningen plaatst.

Door de veelzijdigheid van fraudevormen is het belangrijk dat de mbo-scholen en werkgevers alert zijn en controles uitvoeren op de echtheid en geldigheid van diploma's en andere documenten.

Hoe kunnen verschillende vormen van fraude worden herkend?

Het herkennen van diplomafraude vereist alertheid en een kritische blik op documenten en processen. (Zie de presentatie). Enkele belangrijke aanwijzingen zijn:

- **Controleer gegevens van praktijkopleiders:** Bij stages is het belangrijk om te verifiëren of de praktijkopleider daadwerkelijk bij het leerbedrijf hoort. Check of het e-mailadres van de praktijkopleider overeenkomt met dat van het bedrijf.
- **Let op afwijkende stageafspraken:** Fraude kan zich uiten in ongebruikelijke wijzigingen, zoals bezoeksafspraken die plotseling worden afgezegd of naar andere locaties (bijv: wegrestaurant) worden verplaatst. Dit kan wijzen op pogingen om controle te ontwijken.
- **Controleer echtheidskenmerken van documenten:** Bijvoorbeeld bij een digitaal uittreksel uit "Mijn diploma's". Fraude is vaak te herkennen aan het ontbreken van de digitale echtheidskenmerken (blauwe balk).
- **Frauduleuze tussenpersoon:** Ondertekening van praktijkovereenkomsten door een frauduleuze tussenpersoon onder de naam van een SBB-geregistreerd leerbedrijf. Betreffende leerbedrijf is daar niet van bewust.

Door systematische controle en kritische vragen te stellen, kunnen signalen van fraude tijdig worden opgepikt en om verdere schade voor te komen.

¹ Het gaat om vooraf en tijdens de webinars van 17 september en 28 november 2024 gestelde vragen.

Welke signalen wijzen op een vals diploma of certificaat?

Enkele belangrijke aanwijzingen zijn:

- **Controle van het digitale uittreksel:** Een vals digitaal uittreksel uit "Mijn diploma's" kan worden opgespoord door te controleren of de blauwe balk aanwezig is. Deze blauwe balk is een echtheidskenmerk dat ontbreekt bij vervalste uittreksels. Meer informatie [Uittreksel Mijn diploma's controleren - Diploma's - DUO Zakelijk](#)
- **Vergelijking met officiële documenten:** Naast het controleren van digitale uittreksels, kunnen ook fysieke documenten zoals diploma's en certificaten worden geverifieerd. Vervalsingen hebben vaak afwijkingen in lay-out, kleur, of typografie.
- **Ongebruikelijke informatie:** Wanneer er onduidelijkheden of inconsistenties zijn in de gegevens, zoals ontbrekende of onlogische gegevens over de opleiding of afstudeerdata, kan dit wijzen op een vals document.

Door deze signalen goed in de gaten te houden, kunnen fraude en vervalsingen tijdig worden opgespoord en uitgesloten.

Welke middelen zijn er beschikbaar om fraude te verkleinen?

Het verkleinen van fraude begint met bewustwording en het alert zijn van alle betrokkenen. Dit betekent dat iedereen binnen het onderwijsproces, van examencommissie tot stagebegeleiders, zich bewust moet zijn van de risico's. Het actief controleren van diploma's en mbo-verklaringen, zoals het digitale uittreksel van DUO, en voor de start van de bpv altijd contact op te nemen met de praktijkopleider die op bpvo staat vermeld, kan helpen om fraude te voorkomen. Door deze controles regelmatig uit te voeren en processen goed in de gaten te houden, kan fraude effectief worden verkleind.

Hoe zorgen we ervoor dat een diploma rechtmatig behaald is?

Om ervoor te zorgen dat een diploma rechtmatig behaald is, moeten scholen alert zijn op verschillende aspecten. Dit geldt voor het gehele proces, van EVC tot stages en praktijkexamens. Scholen moeten voldoende grip houden op de echtheid en kwaliteit van het werk, zodat ze kunnen garanderen dat het diploma op een eerlijke en transparante manier is behaald. Het is essentieel dat onderwijsinstellingen hun interne processen goed borgen om fraude te voorkomen.

Wat is de reikwijdte van fraude?

Het is moeilijk de exacte omvang van fraude te bepalen, maar de problematiek is echt groot en daarmee ook de maatschappelijke impact. Kwetsbare groepen zijn de dupe. Daarom is alertheid en bewustwording een belangrijke stap. Er wordt vermoed dat financiële prikkels een belangrijke rol spelen bij de toename van diplomaafraude. Het verkrijgen van een diploma kan leiden tot betere werkgelegenheid en een hoger salaris, wat de motivatie voor fraude vergroot.

Speelt dit ook in andere sectoren?

Fraude komt vooral voor in sectoren met grote personeelstekorten, zoals jeugdzorg, zorg, techniek en kinderopvang. De jeugdzorg wordt als bijzonder kwetsbaar gezien voor fraude, terwijl in het pedagogisch werk fraude minder voorkomt door strengere controles. Sectors met veel stageknelpunten, zoals de zorg, zijn ook gevoeliger voor aftekenstagefraude. In Sport en Beweging zijn er tot nu toe geen signalen van fraude. Strengere controles kunnen helpen fraude te beperken, vooral in sectoren met een hoge vraag naar personeel.

Waarop moet worden gelet bij de aanname van studenten en hoe voorkom je fraude met diploma's?

Let bij de aanname op het gedrag en de inzet van studenten. Iedereen verdient een gelijke kans, maar betrokkenheid en motivatie zijn belangrijk voor succes. Controleer diploma's zorgvuldig, bijvoorbeeld via het digitale uittreksel van DUO. Fraude is te herkennen aan het ontbreken van de blauwe balk in het uittreksel.

Wat is de taak van de examencommissie bij het herkennen en voorkomen van diplomafraude?

De examencommissie is verantwoordelijk voor het waarborgen van de kwaliteit en rechtmatigheid van diploma's. Dit omvat:

- Het controleren van de echtheid van het gemaakte werk.
- Het opnemen van duidelijke procedures in het examenplan.
- Het aftekenen van examenopdrachten zonder de juiste controle.
- Het ontwikkelen en uitvoeren van beleid rondom EVC-verzilvering (Erkennen van Verworven Competenties).

Het belangrijkste is dat de commissie volledig achter het besluit staat om een diploma toe te kennen. Dit moet altijd op terechte en goed onderbouwde gronden gebeuren.

Wat is de rol van een teamleider opleiding in het signaleren van fraude in de praktijk?

Teamleiders spelen een cruciale rol door nauwe contacten te onderhouden met het werkveld. Het kennen van de mensen bij wie studenten werken of stage lopen, en het tijdig melden van signalen van mogelijke fraude, draagt bij aan een zorgvuldige monitoring van het traject.

Waar kan fraude worden gemeld en wat zijn de vervolgstappen?

Bij signalen of vermoedens van fraude is het belangrijk altijd aangifte te doen. Hoe meer informatie en aangiftes beschikbaar zijn, hoe beter actie kan worden ondernomen.

Fraude melden:

- Digitaal diploma: Fraude met het digitale uittreksel uit "Mijn diploma's" kan gemeld worden bij DUO via diplomadiensten@duo.nl. DUO doet bij vastgestelde fraude altijd aangifte, start een onderzoek en onderneemt indien nodig juridische stappen.
- Fysiek diploma: Bij fraude met een fysiek diploma is het essentieel om altijd aangifte te doen via [Aangifte of melding doen | politie.nl](#). Voor de melding van fraude via dit loket wordt gevraagd zo compleet mogelijk te zijn in de beschrijving van de aangifte en de gegevens van de afzender. De politie zorgt intern voor dat de melding bij de juiste afdeling terecht komt.
- Algemene meldingen: Voor tips, ideeën of signalen kun je contact opnemen met de Inspectie van het Onderwijs via diplomafraude@owinsp.nl.

Een gezamenlijke aanpak helpt om fraude effectiever tegen te gaan.

Fraude met EVC-ervaringscertificaten

Hoe gaan andere ROC's om met vrijstelling op basis van EVC sinds dit rapport?

ROC's hanteren verschillende benaderingen voor het vrijstellen op basis van EVC. Er is geen uniforme werkwijze, waardoor er aanzienlijke variatie is in het beleid. De MBO Raad kan kennisdeling organiseren om ervaringen en best practices van andere ROC's te delen, zodat scholen van elkaar kunnen leren en hun eigen beleid kunnen afstemmen.

Wie controleert een EVC-bureau?

Iedereen kan zich inschrijven bij de KvK. Voor het worden van erkend aanbieder wordt een bureau getoetst door Testudo of Hobeon. Deze beoordeling is gericht op toetreding. Een erkend EVC-bureau staat geregistreerd bij het Nationaal Kenniscentrum EVC ([Home - Nationaal Kenniscentrum EVC | Expertisecentrum voor de arbeidsmarkt](#)).

Zijn er grote verschillen met EVC-fraude in verschillende regio's in Nederland?

In Noord-Nederland zijn minder EVC-bureaus, maar EVC-kandidaten komen vanuit het hele land naar verschillende bureaus en ook naar verschillende onderwijsinstellingen (ook buiten de regio).

Op welke criteria kunnen examencommissies de EVC-certificaten beter toetsen, ook als het van een gecertificeerd bureau komt?

Het gaat dan om: (1) de kwaliteit van de omschrijving van de standaarden, (2) de echtheid van de werkervaring, (3) de identiteit, (4) diploma's, en (5) de betrouwbaarheid en kwaliteit van de assessor.

Overige vragen

Zijn er specifieke risico's in relatie tot LLO/MBO-certificaten voor certificeerbare eenheden?

De risico's voor LLO/MBO-certificaten zijn vergelijkbaar met die van reguliere diploma's, vooral wanneer het gaat om certificaten die iemand meer bevoegdheden geven in het werkveld, zoals verhoogde verantwoordelijkheden of een hoger salaris. Dit maakt deze certificaten gevoelig voor fraude.

Hoe kan fraude effectief worden gemeld en aangepakt binnen het mbo?

Het melden van fraude bij (leer)bedrijven is vaak complex. Het proces van hoor en wederhoor, hoewel soms uitdagend, is een belangrijk onderdeel om signalen zorgvuldig te behandelen. Onderwijsinstellingen worden aangemoedigd om signalen niet alleen extern te melden, maar ook intern op te pakken en contact te leggen met betrokken leerbedrijven. Een gezamenlijke aanpak, waarbij ondersteuningsbehoeften zoals bij examenprocessen worden geïdentificeerd, kan helpen om de aanpak van fraude verder te versterken.

Het melden van fraude is een gezamenlijke verantwoordelijkheid met SBB.

Is er een webinar voor zorginstellingen en wordt er een informatiebijeenkomst georganiseerd voor het werkveld?

DUO komt graag in contact met zorginstellingen om een presentatie te geven over diplomafraude. De VGN heeft al een webinar georganiseerd in het voorjaar van 2024, en andere brancheorganisaties, zoals Actiz, overwegen om soortgelijke sessies te organiseren.

Hoe zit het met de SBB-erkenning van stagebedrijven en wat is de rol van SBB hierbij?

Stagebedrijven worden erkend als zij voldoen aan het erkenningsreglement. Bij signalen van onregelmatigheden, zoals onvoldoende capaciteit om studenten adequaat op te leiden of "spook-praktijkopleiders" die onterecht handelen namens een erkend leerbedrijf, is ingrijpen mogelijk. Het vaststellen van fraude valt echter onder de verantwoordelijkheid van opsporingsinstanties zoals politie, OM of FIOD. Bij een bewezen veroordeling wordt de erkenning herzien. Het signaleren en melden van dergelijke situaties is cruciaal om de kwaliteit en betrouwbaarheid van stagebedrijven te waarborgen.

Is SBB onderbemand voor de controlerende functie?

SBB heeft de wettelijke opdracht om erkende leerbedrijven aan de hand van de kwaliteitscriteria voor bpv-plaatsen (zoals vastgesteld in de erkenningsregeling) ten minste eenmaal in de vier jaar te beoordelen. Voor de toezichthoudende taak is het belangrijk dat meldingen (klachten en signalen) over de bpv door onderwijsinstellingen bij SBB worden gemeld. SBB en onderwijs hebben een gezamenlijk belang bij kwalitatief goede en veilige leerbedrijven en het is belangrijk dat SBB en onderwijs hier samen in optrekken en ieder zijn rol hierin pakt.

Ten aanzien van signalen van fraude bij stages in zorg en welzijn voert SBB diverse analyses en onderzoeken uit en neemt actie waar mogelijk. Voor onderwijs is het rondom de bpv belangrijk dat duidelijk is wie de praktijkopleider is. Zoek contact met de praktijkopleider. Wanneer deze niet bereikbaar is, check dan de gegevens met het hoofdkantoor van het leerbedrijf. Wanneer blijkt dat de persoon niet bekend is, neem dan contact op met de adviseur van SBB.

Wat kan een school doen als een leerbedrijf niet geschikt is of klachten zijn over een bpv-plaats?

Een onderwijsinstelling mag aanvullende eisen stellen aan een bpv-plaats, zowel voor bol- als bbl-studenten. Als een leerbedrijf niet voldoet aan de gestelde eisen, kan de school besluiten dat de werkplek ongeschikt is, zelfs als een bbl-student een arbeidsovereenkomst met het bedrijf heeft.

Als een leerbedrijf niet voldoet aan de eisen qua werkzaamheden, begeleiding of veiligheid, kan dit bij SBB worden gemeld. SBB onderzoekt de klacht, spreekt met zowel de school als het leerbedrijf en past hoor en wederhoor toe. Indien nodig wordt de erkenning van het leerbedrijf ingetrokken.

Hoeveel diploma's zijn betrokken bij meldingen van fraude?

Jaarlijks worden ongeveer 2.000.000 digitale uittreksels gedownload. Het aantal signalen van vervalsingen ligt rond de 100, maar een directe vergelijking is lastig.

Hoe wordt omgegaan met EVC-aanbieders die eerder een erkenning zijn kwijtgeraakt?

EVC-aanbieders die opnieuw actief zijn na het verliezen van een erkenning worden gevolgd vanuit het EVC-stelsel. De Onderwijsinspectie heeft echter geen directe rol in deze kwestie.

Mag een school aanvullende eisen stellen aan een stagebedrijf?

Zeker, een school mag aanvullende onderwijskundige eisen stellen aan stagebedrijven. Deze moeten bijdragen aan de kwaliteit van de bpv-plaats en de opleidingseisen ondersteunen.

Wat is de rol van het BIG-register in het tegengaan van diplomafraude?

Het BIG-register speelt een belangrijke rol in het waarborgen van kwaliteit en betrouwbaarheid in BIG-beroepen. Fraude lijkt minder vaak voor te komen bij deze beroepen vanwege de strenge eisen aan registratie.

Zijn onderwijsinstellingen verplicht diploma's te registreren bij DUO?

Ja, alle door OCW erkende onderwijsinstellingen zijn wettelijk verplicht diploma's te registreren in het register onderwijsdeelnemers bij DUO. De verplichte registratie is geborgd in de [Wet register onderwijsdeelnemers](#).